

ВПЛИВ СВІТОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

К.О. Семенюк¹

У сучасних умовах світові глобалізаційні процеси є підґрунтям соціально-економічного розвитку будь-якої країни. Ринок праці сприяє посиленню мобільності робочої сили, інтернаціоналізації соціальних і трудових стандартів життя, інтенсифікації транснаціональних зв'язків, прискорює взаємопроникнення та зближення ринків. Інтеграція України до світового ринку праці постає важливою умовою оптимізації національної участі у міжнародному розподілі праці [4].

Дане питання на сьогодні є актуальним, так як процеси глобалізації прогресують і стають дедалі інтенсивнішими. Суттєвий внесок у дослідження проблем, пов'язаних з ринком праці, його змінами у процесі глобалізаційних тенденцій економіки та розвитку світового ринку праці, зробили відомі науковці Б.Баласса, А.Горілій, М.Гуць, А.Жирицький, Х.Злотник, І.Івахнюк, В.Іонцев, Л.Лісогор, Р.Піндайк, Р.Робсон, А.Філіпенко, С.Фішер, Е.Хекшер, Р.Цвильов, О.Чувардинський, О.Шнирков та інші.

На жаль, в умовах сучасності Україна не завжди може синхронізуватися з процесами, які пов'язані з глобальними вимірами. Україні потрібно набути вміння мінімізувати негативні впливи глобалізації та перетворювати на переваги нові можливості, від цього, зокрема, залежатиме успішність розвитку національного ринку праці. Сьогодні проблеми ринку праці все ще залишаються актуальними і потребують наукового і систематизованого підходу до їх вивчення. Особливо гостро стоять питання, що стосуються вивчення функціонування ринку праці крізь призму глобалізації, а також врахування тенденцій та особливостей прояву глобалізаційних процесів з метою вироблення ефективних регулювальних механізмів та підходів, що є дуже важливим для України на сучасному етапі її розвитку.

Взагалі, термін “глобалізація” означає процес всесвітньої економічної, політичної і культурної інтеграції та уніфікації. Основними наслідками цього процесу є міжнародний поділ праці, міграція капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних процесів, а також зближення культур різних країн. Це об'єктивний процес, який носить системний характер, тобто охоплює всі сфери життя суспільства [2]. Глобалізація веде до зростання конкуренції у світовому масштабі, викликає поглиблення спеціалізації та поділу праці із властивими їм наслідками – зростанням продуктивності праці та скороченням витрат. Вплив глобалізації на ринок праці відстежується через такі показники, як склад і структуру робочих місць, їх динаміку, якісні характеристики робочої сили та її мобільність.

Зокрема, вплив глобалізаційних процесів на ринок праці України носить двоякий характер, позитивними сторонами якого є: послаблення тиску на внутрішній ринок праці; освоєння за кордоном нових технологій та запровадження їх в Україні; залучення закордонних спеціалістів для виконання унікальних і складних видів робіт. Проте, існують і негативні наслідки глобалізації: погіршення якості робочої сили через відтік за кордон висококваліфікованих трудових ресурсів; втрата українськими працівниками професійних навичок під час еміграції; зниження розмірів заробітної плати працівників певних галузей економіки в Україні через готовність більшості іммігрантів одержувати нижчу заробітну плату; зростання неформальної зайнятості в Україні через імміграцію; глобалізація вивільнює економічні сили, які поглиблюють нерівність у сфері зайнятості, котра вже існує,

¹ студ. Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: В.В. Сибірцев, канд. економ. наук, доц. Кіровоградський національний технічний університет

а також у питаннях продуктивності праці, матеріального добробуту – це стає перепорою в розвитку соціально-трудових відносин [5].

Виступаючи об'єктивним чинником світового розвитку і усуваючи обмеження на переміщення праці й капіталу через кордони, глобалізація відкриває нові можливості для розвитку економіки, а відповідно і ринку праці України через зростання контактів і зв'язків у сфері економіки, торгівлі, технологій, культури, інформації. Водночас загострення міжнародної конкуренції, зміна економічної ситуації у країні внаслідок поширення інтеграційних процесів впливає на розвиток соціально-трудових відносин, поглиблюючи вже існуючу нерівність між Україною і країнами ЄС у сферах продуктивності праці, її оплати і доходів населення, зайнятості та ринку праці, що обмежує можливості соціального захисту населення України в умовах глобалізації та інтеграції у світову економічну систему. Найбільш ефективними засобами подолання наслідків глобалізації на розвиток соціально-трудових відносин і ринку праці є активне оновлення і удосконалення економіки, більш глибока інтеграція нашої держави у світову економічну систему [1].

Виходячи зі зростаючого напруження у сфері зайнятості та домінування глобалізаційних процесів, у 1994 р. провідні країни Заходу досягли домовленості щодо загальних контурів на ринку праці. Зокрема, країни ЄС для отримання економічних і соціальних здобутків від глобалізації, поставили перед собою наступні завдання: поліпшувати прогнозування зайнятості та тенденцій розвитку ринку праці, удосконалювати статистику та механізм взаємного обміну інформацією між державами з метою своєчасного прийняття заходів; прискорити в рамках створеного загального ринку праці усунення дискримінації трудових мігрантів, поліпшення умов їх праці та життя; боротися із структурним і регіональним безробіттям; підвищувати професійну мобільність робочої сили, удосконалювати і наближувати системи професійного навчання, розвивати загальну політику ЄС у цій області; залучати до економічного життя працівників з низьким рівнем кваліфікації, що мають обмежені можливості або бажання підвищити цей рівень [6].

В процесі вирішення поставлених завдань глобалізація має об'єктивний вплив на світовий ринок праці, а також на національні ринки праці, які дедалі більше втрачають свою замкненість та відокремленість. Між ними виникають транснаціональні потоки робочої сили, котрі набирають постійного, систематичного характеру. Для формування та функціонування міжнародного ринку праці потрібні певні стартові умови, зокрема високий рівень міждержавних господарських взаємозв'язків, які зумовлені активізацією глобалізаційних процесів. Становлення міжнародного ринку праці є свідченням того, що глобалізаційні процеси світової інтеграції відбуваються не тільки в економічній та технологічній галузях, а й дедалі ширше охоплюють сфери соціально-трудових відносин, які стають глобальними.

Входження України до цього глобалізаційного процесу – це суттєвий мотив для прискорення системних реформ у країні, зокрема структурної перебудови економіки, що дасть змогу певною мірою протистояти негативним наслідкам глобалізації. В свою чергу, створення умов для збереження та відтворення висококваліфікованої робочої сили, здатної ефективно функціонувати в умовах глобалізаційних процесів, інноваційного виробництва, дасть змогу сформувати стабільний та конкурентоспроможний ринок праці України.

Список літератури

1. Буряк П.Ю., Карпінський Б.А., Григор'єва М.І. Економіка праці й соціально-трудові відносини: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 440 с.
2. Волкова О.В. Ринок праці: навч. посібник / О.В. Волкова. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – С. 624.
3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Колот А. М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: Монографія. — К.: КНЕУ, 2003. — 230 с.
5. Петик М. Україна в сучасних глобалізаційних процесах / М. Петик // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – №19. – С. 530–539.
6. Пухлій В.Т. Соціальні наслідки глобалізації в Україні. — К.: Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, 2004. — 22 с.